

Høringsnotat

Forslag til forskrift om undersøkelser av ulykker og hendelser i Forsvaret

22. februar 2017

Utsendt 23.02.2017
Høringsfrist 18.04.2017

1 Innledning og gjeldende rett

Forsvarsdepartementet, heretter «departementet», sender med dette forslag til ny forskrift om undersøkelser av ulykker og hendelser i Forsvaret. Forskriften vil være hjemlet i lov av 16.12.2016 nr. 92 om undersøkelser av ulykker og hendelser i Forsvaret (forsvarsundersøkelsesloven) og i instruksjonsmyndigheten.

I dag reguleres undersøkelser av ulykker og hendelser i Forsvaret i forskrift av 1. juni 1995 nr. 18 om regler om tiltak og undersøkelser mv. ved ulykker og hendelser i Forsvaret. Forskriften som nå foreslås vil, sammen med forsvarsundersøkelsesloven, erstatte nevnte forskrift. Ved ikrafttreddelsen av forsvarsundersøkelsesloven og denne forskriften oppheves forskrift av 1. juni 1995 nr. 18 om regler om tiltak og undersøkelser mv. ved ulykker og hendelser i Forsvaret.

Formålet med forslaget er å utfylle forsvarsundersøkelsesloven, og sammen med denne, legge til rette for opprettelsen av et nytt profesjonelt og tillitsskapende regime for undersøkelser av ulykker og hendelser i Forsvaret.

Forsvarsundersøkelsesloven ble sanksjonert 16. desember 2016 og er inngående behandlet i prop. 150 L (2015-2016). For en konkret redegjørelse om bakgrunnen for lovforslaget og gjeldende rett vises det til proposisjonen.

Forslaget vil imøtekomme flere av høringsinnspillene departementet mottok i høringen til forsvarsundersøkelsesloven. Forslaget vil i stor grad innfri de forventninger som lå til grunn hos høringsinstansene ved vedtakelse av nevnte lov.

Departementet har utarbeidet forslaget blant annet med innspill fra Forsvarets havarikommisjon, heretter FHK.

Departementet tar sikte på at forskriften skal settes i kraft sammen med forsvarsundersøkelsesloven sommeren 2017.

2 Hovedtrekkene i departementets forslag

2.1 Forskriftens struktur

Departementet har valgt en struktur etter oppbygging av forsvarsundersøkelsesloven. Ettersom forskriften er kort med 17 paragrafer har departementet ikke valgt å benytte seg av kapittelinndeling. Forskriften er lagt opp kronologisk, etter undersøkelsesmyndighetens virke. Første kommer bestemmelser om undersøkelsesmyndigheten, oppgavene som inntreffer når det har skjedd en ulykke eller alvorlig hendelse, undersøkelsen som undersøkelsesmyndigheten utfører og rapporter fra undersøkelsesmyndigheten. Avslutningsvis kommer bestemmelsene om ikrafttredelse og opphevelse av gjeldende regelverk.

2.2 Innskrenkning av forsvarsundersøkelseslovens virkeområde og organisering av undersøkelsesmyndigheten

Forsvarsundersøkelseslovens virkeområde er Forsvarets virksomhet, og virksomhet som utføres i tilknytning til, eller i nær forbindelse, med, utøvelse av forsvarets virksomhet. I forslaget har departementet gått innfor å innskrenke virkeområde ved å unnta Etterretningstjenesten, heretter «E-tjenesten». Bakgrunnen for dette er E-tjenestens særstilling hva gjelder krav til blant annet beskyttelse av egne kapabiliteter og kapasiteter.

Det foreslås at den nye undersøkelsesmyndigheten organiseres som et faglig uavhengig organ under

departementsråden i Forsvarsdepartementet. Dette er etter departementets syn den løsningen som best ivaretar kryssende hensyn som reell uavhengighet og økonomi. Departementsråden har allerede tilsvarende organisering for Forsvarsdepartementets internrevisjon og Forsvarets materielltilsyn.

2.3 Utfyllende bestemmelser i forskriften

På en rekke områder er det foreslått utfyllende bestemmelser til forsvarsundersøkellesloven. Dette gjelder blant annet innenfor varslings, skadested og bevissikring, støtte fra forsvarssektoren og rapporter fra undersøkelsesmyndigheten.

Departementet vil særlig trekke frem muligheten undersøkelsesmyndigheten har for å få støtte fra forsvarssektoren i forbindelse med undersøkelsesmyndighetens undersøkelse. Praktisk tilrettelegging vil i flere tilfeller være avgjørende for at undersøkelsesmyndigheten kan kunne gjennomføre en undersøkelse, eksempelvis i form av lokaler eller transport.

2.4 Forsvarets oppfølgingsplikt

Et viktig aspekt med forskriften har vært å sikre at Forsvaret, og eventuelt andre etater i forsvarssektoren, følger tiltak for å forbedre sikkerhet. Det pålegges således en oppfølgingsplikt for de etatene i forsvarssektoren som undersøkelsesmyndigheten tilskriver å følge opp tiltak i undersøkelsesrapporten.

2.5 Beskrivelse av organisatoriske forhold internt i Forsvaret i forskriften

I forslaget er Forsvaret omtalt som pliktsubjekt i flere av bestemmelsene. Hvilken enhet i Forsvaret oppgavene i forskriften skal legges til, er et organisatorisk forhold internt i Forsvaret. Regelteknisk skal det som hovedregel ikke delegeres internt i en virksomhet i lov og forskrift, da dette er innenfor virksomhetens styringsrett. Det skaper også et mindre dynamisk regelverk. Gjennomgående foreslås det derfor at myndighet legges til «Forsvaret» som sådan. Det er imidlertid gjort unntak når det er besluttet at kompetansen skal ligge hos forsvarssjefen.

I tillegg til Forsvaret adresseres også andre etater i forsvarssektoren som pliktsubjekt i flere bestemmelser. Hvilken etater dette gjelder vil variere fra sak til sak.

3 Nærmere om forskriftsforslaget

3.1 Forslagets § 1 Unntak fra lovens virkeområde

Forsvarsundersøkellesloven gjelder for Forsvarets virksomhet og for virksomhet som utføres i tilknytning til, eller i nær forbindelse med, utøvelsen av Forsvarets virksomhet. Dette vil si at loven og forslått forskrift gjelder Forsvaret som etat, men også øvrige etater i forsvarssektoren kan bli omfattet. For en nærmere redegjørelse for lovens virkeområde vises det til prop. 150 L (2015-2016) kap. 6.

I forbindelse med høringen kom det inn innspill om å unnta Etterretningstjenesten (E-tjenesten) fra lovens virkeområde. Dette ble behandlet i prop. 150 L (2015-2016) pkt. 6.1.1.4, og det vises til denne vurderingen. I proposisjonen kom departementet til at om lovens virkeområde skal innskrenkes så kan dette gjøres i forskrift.

Departementet erkjenner at å innskrenke virkeområdet til ikke omhandle E-tjenesten innebærer en endring i forhold til gjeldende regelverk. Likeledes erkjenner departementet at det innenfor deler av E-tjenestens aktivitet vil kunne forekomme ulykker og hendelser som bør undersøkes. E-tjenesten overordnede oppdrag er å innhente, bearbeide og analysere informasjon som angår norske interesser

opp i forhold til fremmede stater, organisasjoner eller individer. For å utføre denne jobben er det nødvendig med et særskilt vern av blant annet tjenestens kapabiliteter og kapasiteter.

Det er kryssende hensyn mellom undersøkelsesmyndighetens behov for nødvendig tilgang og informasjon for å kunne gjennomføre en undersøkelse og E-tjenestens særlige skjermingsbehov. E-tjenesten er derfor i stor grad unntatt eller særskilt regulert i forsvarssektorens interne regelverk og kontroll- og tilsynsmyndigheter.

Departementet er av en slik oppfatning at det er særlige forhold som gjelder for E-tjenesten som er av en slik karakter at tjenesten bør unntas, spesielt hensynet til E-tjenestens operasjonssikkerhet og særlige skjermingsbehov.

For at et slik unntak skal gjelde er det fra departementets side en forutsetning at ulykker og alvorlige hendelser i E-tjenesten skal undersøkes internt. Det er videre en forutsetning at disse undersøkelsene skal utføres av personell som besitter nødvendig erfaring og oppdatert kompetanse til å gjennomføre undersøkelsesarbeidet på en faglig forsvarlig måte. I dette ligger at E-tjenesten, om de skal unntas, selv må ta ansvar for å besitte den nødvendige kompetanse.

En problemstilling som vil kunne oppstå som følge av den foreslåtte unntaksbestemmelsen er de tilfellene hvor E-tjenesten opererer i samvirke med avdelinger i Forsvaret, eller andre etater i forsvarssektoren. I disse tilfellene kan det fremstå uklart om undersøkelsesmyndigheten kan undersøke ulykken eller hendelsen. I disse tilfellene er det etter departementets syn naturlig at undersøkelsesmyndigheten forsøker gjennomføre undersøkelsen uten å gå inn på e-tjenestens deltakelse eller tilstedeværelse. Om dette ikke lar seg gjøre vil det være i E-tjenesten egen interesse å i størst mulig grad tilrettelegge for undersøkelsen til undersøkelsesmyndigheten. Departementet legger til grunn at det i slike unntakstilfeller vil være mulig å finne hensiktsmessige løsninger som ivaretar både undersøkelsesmyndigheten og E-tjenestens behov.

Innskrenkningen av virkeområde gjelder kun for undersøkelsesmyndighetens mulighet for å iverksette undersøkelser av ulykker eller hendelser i E-tjenesten. Personell fra E-tjenesten vil fortsatt ha en forklaringsplikt til undersøkelsesmyndigheten.

Departementet understreker at en slik innskrenkning av virkeområdet for E-tjenesten ikke er ment å åpne opp for at enkelte avdelinger i Forsvaret eller at øvrige etater i forsvarssektoren skal unntas.

Departementet har sett det hensiktsmessig at forsvarssjefen i konkrete enkeltsaker kan beslutte at E-tjenesten likevel er omfattet av loven og forskriften. Departementet anser det ikke hensiktsmessig å regulere nærmere vilkår for en slik beslutning. Fatter forsvarssjefen en slik beslutning kan undersøkelsesmyndigheten undersøke ulykker eller alvorlige hendelser i E-tjenesten.

Undersøkelsesmyndigheten avgjør da på selvstendig grunnlag om den vil foreta en undersøkelse.

Forsvarssjefens beslutningsmulighet anses ikke for å være noen substitutt for en egen intern undersøkelsesmyndighet i E-tjenesten.

3.2 Forslagets § 2 Organisering av undersøkelsesmyndigheten

Departementet foreslår at den nye undersøkelsesmyndigheten som opprettes skal hete Statens havarikommisjon for Forsvaret, heretter «SHF». Navnet er ment å reflektere at det er statens uavhengig organ som utfører undersøkelser av ulykker og hendelser i Forsvaret. Tilsvarende som Statens havarikommisjon for transport, heretter «SHT», er innenfor transportsektoren. Det anses hensiktsmessig at man viderefører navnet «Statens havarikommisjon» for statelig organ som undersøker ulykker og hendelser. I den forbindelse erkjennes det at det nye organet vil kunne dra nytte av at SHT allerede er et respektert og innarbeidet navn, både nasjonalt og internasjonalt.

Det legges opp til at undersøkelsesmyndigheten plasseres i Forsvarsdepartementet, direkte under departementsråden. Dette innebærer at undersøkelsesmyndigheten vil holdes utenfor linjeorganisasjonen i Forsvarsdepartementet. For nærmere redegjørelse om organiseringen av undersøkelsesmyndigheten vises det til prop. 150 L (2015-2016) kap. 7.4.3.

Et viktig moment ved utarbeidelsen av forsvarsundersøkelsesloven og forskriften, har vært å sikre at undersøkelsesmyndighetens faglige uavhengighet. Departementet har derfor vurdert om det er behov for å forskriftsfeste denne uavhengigheten utover hva som allerede følger av forsvarsundersøkelsesloven § 4 andre ledd. Tilsvarende som art. 4 i Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 996/2010 av 20. oktober 2010 om undersøkelse og forebygging av ulykker og hendelser innen sivil luftfart, innført i lov av 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven). Departementet har etter en konkret helthetsvurdering kommet til at dette ikke er nødvendig.

For å bygge opp under undersøkelsesmyndighetens uavhengighet foreslås det at lederen for den nye undersøkelsesmyndigheten skal være en sivilt ansatt embetsmann.

En viktig årsak til revisjon av gjeldende regelverket har vært å sikre en profesjonalisering av undersøkelsesarbeidet og legge til rette for undersøkelsesarbeid av høy kvalitet. En forutsetning for dette er at det stilles krav til at de ansatte i undersøkelsesmyndigheten innehar særskilt kompetanse, både metodisk og militærfaglig. En slik forutsetning medfører behov for både seleksjon, etterutdanning og erfaringsbygging for ansatte i undersøkelsesmyndigheten. Det foreslås derfor at kravet til kompetanse fremgår av forskriften.

3.3 Forslagets § 3 Undersøkelsesmyndighetens tilretteleggingsplikt

Departementet vil understreke viktigheten av samarbeid mellom undersøkelsesmyndigheten og påtalemyndighetene. Alle involverte instanser må gis mulighet til å utføre sine lovpålagte oppgaver. Det er således viktig at alle involverte viser hensyn i sine handlinger. Selv om det er departementets oppfatningen at det sjelden oppstår problemer mellom de ulike instansene, erkjenner departementet at det eksempelvis kan oppstå delte meninger mellom påtalemyndighetene og undersøkelsesmyndigheten om retten til konkrete bevis på skadestedet.

I innspillene fra høringen til forsvarsundersøkelsesloven ble det spilt inn at de straffeprosessuelle reglene skulle ha forrang. Det vises i så måte særlig til prop. 150 L (2015-2016) kap. 5.3, 8.3 og 9. I proposisjonens kap. 9.4 redegjorde departementet for dagens situasjon i de sivile transportlovene hvor politiet ikke har slik lovmessig fortrinnsrett. Innspillet om en klar forrang for de straffeprosessuelle reglene i loven ble heller ikke tatt til følge. Spørsmålet må således ansees løst gjennom den alminnelig tolkningslæren.

I proposisjonen fastholdt departementet imidlertid at man burde trekke opp den nærmere grensegangen mellom etterforskning og undersøkelser av ulike instanser i forskriften. Forut for denne høringen har departementet derfor vært i kontakt med blant annet Generaladvokaten og SHT. Det har imidlertid visst seg vanskelig å forskriftsfeste et konkret grensesnitt, særlig uten at dette går på bekostning av behovet for fleksible og pragmatiske løsninger på et dynamisk skadested.

For å ivareta behovet for fleksible løsninger foreslås det at undersøkelsesmyndighet gis en plikt til å tilrettelegge for et godt samarbeid innenfor rammen av forsvarsundersøkelsesloven. En slik samarbeidsplikt skal ikke gå på bekostning av undersøkelsesmyndighetens formål, taushetsplikt eller uavhengigheten.

Forslaget innebærer blant annet at undersøkelsesmyndigheten ikke skal ta i besittelse bevis uten at dette er koordinert med militærpolitiet og politiet. Sporbarhet av bevismateriale er et grunnleggende prinsipp for undersøkelser, men også for etterforskning. Et krav om koordinering med

påtalemyndighetene om kontrollen over bevismateriale medfører en styrkning av beviskjeden for både undersøkelsesmyndigheten og påtalemyndigheten. Et unntak fra en slik koordinering kan tenkes dersom det er nødvendig for å hindre at noe som kan ha betydning for undersøkelsen, ødelegges eller forsvinner. Det er imidlertid nærliggende at undersøkelsesmyndigheten i et slik tilfelle så raskt som mulig varsler militærpolitiet og politiet om de har tatt et bevis i besittelse, uten at dette har vært koordinert. Når det er hensiktsmessig anser departementet det naturlig at undersøkelsesmyndigheten lar militærpolitiet eller politiet, i kraft av sin rolle som skadestedsleder, ta lead ved sikring av bevis.

Undersøkelsesmyndigheten skal også gi påtalemyndighetene tilgang til bevis tatt i undersøkelsesmyndighetens besittelse og utveksling av informasjon som er rene fakta, innenfor rammen av forsvarsundersøkelsesloven § 19. Grensene for utveksling av informasjon mellom undersøkelsesmyndigheten og påtalemyndighetene ble behandlet i prop. 150 L (2015-2016) kap. 9.4.

Departementet mener det er behov for å avtalefeste et grensesnitt om rollefordelingen mellom undersøkelsesmyndighet for Forsvaret og SHT. Departementet har kommet til at det ikke er hensiktsmessig å forskriftsfeste en slik mulighet, som det eksempelvis er gjort i forskrift av 7. juli 2016 nr. 906 om offentlig undersøkelser av luftfartsulykker og luftfartshendelser innen sivil luftfart § 1 andre ledd.

Departementet ønsker særlig en tilbakemelding på dette bestemmelsen fra høringsinstansene.

3.4 Forslagets § 4 Varsling etter ulykke eller alvorlig hendelse

Forslaget tar for seg hva som skal varsles, hvem som skal varsle, når det skal varsles og hvordan det skal varsles til undersøkelsesmyndigheten, militærpolitiet og politiet. At påtalemyndighetene skal varsles er et innspill fra Riksadvokaten i forbindelse med høringen til forsvarsundersøkelsesloven.

Hva som skal varsles inkluderer både de åpenbare elementene som tap av liv eller omfattende skade – og et skjønnsmessig ledd som blant annet er ment å hjemle varsel om alvorlige nesten-ulykker. For en nærmere redegjørelse for hva som menes med *omfattende skade* vises det til prop. 150 L (2015-2016) kap. 14 *Til § 3 Definisjoner*. I tillegg foreslås det at undersøkelsesmyndigheten gis rom for å spesifisere ytterligere, selvstendige krav for varsling. Denne ytterligere spesifiseringen er blant annet ment å fange opp *alvorlig personskade*, nevnt i forsvarsundersøkelsesloven § 3.

I prop. 150 L (2015-2016) kap. 14 *Til § 3 Definisjoner* fremgår det at *alvorlig personskade* i forsvarsundersøkelsesloven er ment å sikte til det samme som «alvorlig skadet» i lov av 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. arbeidsmiljøloven, heretter arbeidsmiljøloven, § 5-2. Arbeidstilsynet har i ni punkter karakteriserer begrepet alvorlig skade som:

- Hodeskade/hjernerystelse (med tap av bevissthet og/eller andre alvorlige konsekvenser)
- Skjelettskade (unntatt enkle brister eller brudd på fingre eller tær)
- Indre skader (skader på indre organer som lunger, nyrer, milt osv.)
- Tap av kroppsdel (amputasjon av lemsdel eller deler av slike)
- Forgiftning (med fare for varige helseskader som for eksempel hydrogensulfid-forgiftning)
- Bevissthetstap (på grunn av arbeidsmiljøfaktorer som for eksempel oksygenmangel)
- Forbrenning, frostskaade eller etseskaade (alle fullhudsskader (tredje grad) og/eller delhudsskader (andre grad) i ansiktet, på hender, føtter eller i anogenitalområdet, samt alle delhudsskader (større enn fem prosent) av kroppsoverflaten)

- Generell nedkjøling (hypotermi)
- Skade som krever sykehusbehandling (unntatt enklere poliklinisk behandling)

Statistikk fra Forsvarets Felles Alarmsentral (ALS) viser at det i 2016 var registrert 2484 personskader totalt i Forsvaret. ALS har definert personskade ut fra seks kategorier fra *Ubetydelig – Legebehandling er ikke nødvendig* til *Kritisk – Skade eller traume som er så alvorlig at liv er truet*. Spennet i skader som rapporteres i ALS er stort. Ikke alle personskader som innrapporteres vil falle inn under *alvorlig personskade* etter forsvarsundersøkelsesloven § 3. Departementet anser det derfor hensiktsmessig at undersøkelsesmyndigheten kan fastsette spesifiserte krav om varsling til Forsvaret. Ved fastsettelse av slike krav, må undersøkelsesmyndigheten sikre at disse er tilstrekkelig kommunisert til Forsvaret.

Varsling skal skje straks etter ulykken eller hendelsen. I straks ligger at denne varslingen skal skje når Forsvaret blir informert om ulykken eller hendelsen. Departementet pålegger Forsvaret å sørge for at man har et system som ivaretar en slik varsling. Det er viktig undersøkelsesmyndigheten kan starte sitt arbeid på et så tidlig stadium som mulig for å sikre at blant annet bevis ikke forvitrer. Forsvaret må avstemme denne bestemmelsen om varsling mot allerede eksisterende varslingsplikter.

Departementet anser det naturlig at undersøkelsesmyndigheten selv utformer avtaler med eksempelvis politiet, hovedredningssentralen og SHT for å sikre en tilsvarende varslingskanal fra disse aktørene.

3.5 Forslagets § 5 Tiltak på skadestedet

Livreddende arbeid og forebygging av ytterligere skade, skal alltid være det viktigste for personellet som er til stede på et skadested. Samtidig er det vesentlig for forebygging av senere ulykker at en undersøkelse gis best mulige forutsetninger for å trekke lærdom av den aktuelle hendelsen. I dette ligger at aktiviteten på et skadested i minst mulig grad bør redusere muligheten til å sikre spor og bevis som kan være med på å forklare hva som faktisk har skjedd. Forsvarsundersøkelsesloven § 9 har derfor også et forbud mot fjerning av vrakrester mv. når det ikke er nødvendig for å redde liv eller avverge fare for liv eller eiendom.

På norsk territorium ledes redningstjenesten av politiet. Når politiet ankommer et skadested, overtar de ansvaret for skadestedet og ledelsen av redningsarbeidet. Dersom brannvesenet ankommer før politiet, er denne rollen tillagt brannvesenet. Likevel vil det ved de fleste militære ulykker og hendelser være militært personell som er de første på et skadested. Dette personellet må derfor gis oppgaver og plikter i tillegg til det å redde liv og yte førstehjelp. Militært personell er alltid i en ledelsesstruktur hvor én kan gi ordre som må følges av de undergitte. På et skadested skal til enhver tid den som har høyest grad ta ledelsen. Dersom det er flere på samme gradsnivå, er det den som er eldst i graden som har ledelsesansvaret, jf. forsvarsundersøkelsesloven § 8 første ledd.

I tillegg til ansvar for ledelsen av det livbergende arbeidet, må vedkommende også ta ansvaret for at skadestedet beskyttes og legges til rette for en best mulig bevissikring. Dette arbeidet er på mange måter starten av undersøkelsesarbeidet som loven legger opp til. Dersom man ikke tar hensyn til dette fra starten av, blir undersøkelsesarbeidet vanskeligere, og sannsynligheten for å miste eller få uriktige bevis og opplysninger, øker. I ytterste fall vil man ikke kunne finne årsaken til at ulykken eller hendelsen oppsto, og det vil være en fare for at den gjentar seg på et senere tidspunkt. Det er derfor nødvendig å pålegge den militære som har ansvar på et åsted, enkelte plikter, slik at undersøkelsesarbeidet får best mulig forutsetning for å lykkes. Etablering av kontakt med undersøkelsesmyndigheten er ment som et hjelpemiddel for de som har oppgaver på et skadested, slik at riktige tiltak settes inn til rett tid.

Departementet foreslår at det i forskriften kommer klart frem at det er det livreddende arbeidet som skal prioriteres. Første ledd i den foreslåtte bestemmelsen er innholdsmessig lik forsvarsundersøkellesloven § 8, men med noen utdypninger. Dette er gjort bevist for å markere et klart skille mellom det livreddende arbeidet og det etterfølgende aktiviteten som i større grad tilrettelegger for undersøkelsesmyndighetens arbeid.

Foreslått andre ledd er ikke en uttømmende liste. Det kan være flere forhold som bør ivaretas. Det anses imidlertid mest hensiktsmessig at Forsvaret ivaretar dette i sitt forbyggende arbeid og i sitt regelverk snarere enn at det gis en uttømmende liste i forskrift.

3.6 Forslagets § 6 Forsvarets rapportering etter ulykke eller alvorlig hendelse

Foreslått bestemmelse er hjemlet i instruksjonsmyndigheten. Hendelser som oppfyller forsvarsundersøkelleslovens definisjoner av ulykke eller alvorlig hendelse skal rapporteres skriftlig til undersøkelsesmyndigheten slik at denne er informert. Uavhengig av om hendelsen har medført varsling etter forslagets § 4.

Slik rapportering kan være overflødig i tilfeller der undersøkelsesmyndigheten allerede er kjent med ulykken eller hendelsen.

3.7 Forslagets § 7 Prioritering av undersøkelser

Undersøkelsesmyndigheten skal undersøke *enhver ulykke og alvorlig hendelse innad i Forsvaret*, jf. forsvarsundersøkelleslovens § 12. Dette ble valgt med hensikt for å sikre at ulykker eller alvorlige hendelser som oppstår i utøvelsen av Forsvarets virksomhet alltid underkastes grundige undersøkelser.

Kravet om å undersøke *enhver ulykke og alvorlig hendelse* kan potensielt kunne kreve større ressurser enn lovens formål berettiger. Det vises i den forbindelse til pkt. 3.4 og redegjørelsen for hva som anses som *alvorlig personskade* etter forsvarsundersøkellesloven § 3. Eksempelvis vil et beinbrudd i forbindelse med nærkamptrening ikke nødvendigvis berettige en undersøkelse fra undersøkelsesmyndigheten. Føyer beinbruddet seg derimot inn i en serie av ulykker eller hendelser stiller saken seg kanskje annerledes. Departementet anser det viktig at undersøkelsesmyndigheten har et særlig fokus på å avdekke systemfeil eller årsaksforhold som viser seg å dukke opp gjentatte ganger og har stort skadepotensiale. Som en konsekvens av dette foreslås det at undersøkelsesmyndigheten gis en skjønnsmessig adgang til å foreta en prioritering når den skal undersøke ulykker eller alvorlige hendelser. Prioriteringen skal baseres på en samlet vurdering av alvorlighetsgrad, sammenheng med militær virksomhet og forventning om at undersøkelsen vil ha betydelig potensial for å forbedre sikkerheten i Forsvaret.

Undersøkelsesmyndigheten må vurdere alvorlighetsgraden til ulykken eller den alvorlige hendelsen. Med *alvorlighetsgrad* er det ikke nødvendigvis et krav om at utfallet av hendelsen var av alvorlig art, men snarere hvor stort potensiale hendelsen hadde til å forårsake et alvorlig resultat.

Med *sammenheng med militær virksomhet* menes i denne forbindelse at ulykken eller hendelsen bærer preg av å være av militær karakter. Det er ment å avgrense mot at undersøkelsesmyndigheten skal undersøke ulykker eller alvorlige hendelser som er av overveiende sivil karakter. I disse tilfellene vil det være naturlig at undersøkelsesmyndigheten, jf. forsvarsundersøkellesloven § 12 tredje ledd, unnlater å undersøke dersom sivile myndigheter, slik som Arbeidstilsynet, undersøker det inntrufne. For en nærmere redegjørelse for hvilke tilfeller undersøkelsesmyndigheten kan unnlate å undersøke en ulykke eller alvorlig hendelse vises det til prop. 150 L (2015-2016) kap. 8.4.2 og kap. 14 *Til § 12 Undersøkelse*.

I forhold til *forventning om at undersøkelsen vil ha betydelig potensial for å forbedre sikkerheten i Forsvaret* ligger det en forutsetning om forholdsmessighet ut fra ressursbruk og utbytte av undersøkelsen. Undersøkelsesmyndigheten må således vurdere om undersøkelsen vil bidra til ivaretagelse av forsvarsundersøkelseslovens formålet.

Enkelte ulykker har så katastrofale konsekvenser at de alltid skal undersøkes. Det foreslås derfor et absolutt krav til å undersøke ulykker som har medført tap av menneskeliv. Denne bestemmelsen må leses i sammenheng med forsvarsundersøkelsesloven § 12 tredje ledd. Undersøkelsesmyndigheten trenger ikke undersøke en ulykke som har medført tap av menneskeliv dersom en annen myndighet undersøker det inntrufne med ulykkesforebyggende formål, med mindre særskilte militære hensyn tilsier en separat undersøkelse.

På tross av opprettelse av den nye undersøkelsesmyndigheten vil det fortsatt være tilfeller som Forsvaret må undersøke. Dette er undersøkelser som Forsvaret allerede utføre og som vil måtte videreføres. Dette er beskrevet nærmere i prop. 150 L (2015-2016) kap. 8.4.1.4. Når forsvarsundersøkelsesloven og denne forskriften trer i kraft oppheves gjeldende forskrift av 1. juni 1995 nr. 18 om regler om tiltak og undersøkelser m.v. ved ulykker og hendelser i Forsvaret. Forsvaret må sørge for at de får et nytt tilfredsstillende regelverk på plass på dette området.

3.8 Forslagets § 8 Støtte til undersøkelsesmyndigheten

Departementet forslår at det oppstilles en plikt for Forsvaret og andre etater i forsvarssektoren til å støtte undersøkelsesmyndighetens arbeid. Denne bestemmelsen er hjemlet i departementets instruksjonsmyndighet.

Undersøkelsesmyndigheten er ikke dimensjonert for alene håndtere alle aspektene knyttet til en undersøkelse uten ekstern støtte. Det er naturlig at de etater som skal høste fruktene av undersøkelsesmyndighetens arbeid, i form av økt sikkerhet, bidrar med ressurser til undersøkelsesarbeidet. Slike ressurser kan være personell, materiell eller EBA. Det er videre viktig at disse ressursene avgis til undersøkelsesmyndigheten for en viss tid, slik at denne kan organisere sitt undersøkelsesarbeid fritt i den aktuelle perioden.

Vilkåret som oppstilles i forslaget er at skal være støtte *nødvendig* for undersøkelsen. Altså kan ikke all støtte som kan tenkes å være til nytte kreves. Det må være en forholdsmessighet. Undersøkelsesmyndigheten må kunne vise at støtten er nødvendig for å kunne gjennomføre undersøkelsen. Likeledes er det en tidsavgrensning i forhold til hvor lenge undersøkelsesmyndigheten kan kreve slik støtte.

Departementet foreslår at det i andre ledd fremkommer hvilke utgifter knyttet til støtte og bistand som dekkes av avgivende etat, og hvilke utgifter som dekkes av Forsvarsdepartementet.

3.9 Forslagets § 9 Tiltak for å fremskaffe opplysninger

Foreslått bestemmelse omhandler undersøkelsesmyndighetens rettigheter og plikter når det gjelder å fremskaffe opplysninger etter en hendelse. Bestemmelsen utfyller forsvarsundersøkelsesloven § 10 første, andre og tredje ledd. Forsvarsundersøkelsesloven § 10 første og andre ledd gir undersøkelsesmyndigheten fullmakter til tiltak for å fremskaffe opplysninger, mens loven § 10 tredje ledd fastsetter innenfor hvilken utstrekning tiltakene kan utføres. For en nærmere redegjørelse knyttet til forsvarsundersøkelsesloven § 10 vises det til prop. 150 L (2015-2016) kap. 9 og kap. 14 *Til § 10 Tiltak for å fremskaffe opplysninger*.

Foreslått første ledd omhandler tilgang til stedet og de objekt som var involvert i ulykken eller hendelsen. For at undersøkelsesmyndigheten skal kunne gjennomføre en undersøkelse er det

avgjørende at undersøkelsesmyndigheten får tilgang til stedet og de objekt som var innblandet i ulykken eller hendelsen. Det er inntatt en henvisningen til foreslått § 3 for å sikre at undersøkelsesmyndigheten tilrettelegger for et godt samarbeid med påtalemyndigheten i forhold til tilgangen til stedet og de objekt som var involvert i ulykken eller hendelsen.

Med *objekt* menes i denne sammenheng blant annet fartøy, kjøretøy, vrakrester, kjørevei, dokumenter, systemer som registrerer lyd og bilde, og annet som har vært involvert i ulykken eller hendelsen. Det er etter departementets syn vesentlig for forebygging av senere ulykker at undersøkelsesmyndigheten gis best mulige forutsetninger for å trekke lærdom av den aktuelle ulykken eller hendelsen.

Foreslått andre ledd anses som en eksemplifisering av hva som allerede følger av forsvarsundersøkelsesloven § 10 første og andre ledd.

Forskriften har inntatt de samme begrensninger som følger av forsvarsundersøkelsesloven § 10 tredje ledd, og er ment å forstås tilsvarende. Departementet har sett det hensiktsmessig å presisere i forskriften dette i forskriften. I foreslått tredje ledd er det derfor en begrensning i form av at undersøkelsesmyndigheten kun kan tilegne seg opplysninger som er av nødvendig for undersøkelsen, og kun for den tid som undersøkelsen krever.

Et gjennomgående trekk, og et trekk som skiller Forsvaret fra mange andre etater og aktiviteter i samfunnet for øvrig, er det tidvis høye skadepotensialet som er forbundet med Forsvarets oppgaveportefølje. Forsvaret har derfor et omfattende regelverk knyttet til interne sikkerhetsbestemmelser. Hensikten bak bestemmelsene er å forebygge ulykker og hendelser. I undersøkelsessammenheng kan det imidlertid være behov for å foreta en rekonstruksjon o.l. for å oppklare en ulykke eller hendelse. Departementet har derfor vurdert om det var behov for en egen bestemmelse som kunne unnta undersøkelsesmyndigheten, og de som utførte oppgaver på vegne av undersøkelsesmyndighet, noen av de forsvarsinterne bestemmelsene, og særlig sikkerhetsbestemmelser. Spørsmålet er om man er tjent med en slik kategorisk løsning i forskrift, eller om særlig hensynene bak de enkelte sikkerhetsbestemmelsene tilsier at dette bør vurderes konkret opp mot den enkelte bestemmelse og tilfelle. Departementet foreslår at Forsvaret ser på sitt eget regelverk om det er mer hensiktsmessig med konkrete unntak der, eller om dette kan avklares mellom undersøkelsesmyndigheten og riktig fagmyndighet i det enkelte konkrete tilfelle.

Departementet ønsker særlig en tilbakemelding på dette i høringen.

3.10 Forslagets § 10 Undersøkelsesmyndighetens tilgang til informasjon og bistand i undersøkelsesmyndighetens informasjonsinnhenting

Undersøkelsesmyndighetens rett til informasjon følger av forsvarsundersøkelsesloven § 10 fjerde ledd. Foreslått bestemmelse går imidlertid lengre en undersøkelsesloven § 10 fjerde ledd. Bestemmelsen er derfor også hjemlet i instruksjonsmyndigheten. De samme hensyn som ligger bak forslaget § 8, gjelder tilsvarende for foreslått bestemmelse.

Foreslått første ledd pålegger Forsvaret og andre etater i forsvarssektoren en plikt til å overlevere informasjon av betydning for undersøkelsen uoppfordret til undersøkelsesmyndigheten. I tillegg pålegges etatene i forsvarssektoren å gjøre undersøkelsesmyndigheten kjent med om informasjonen er sikkerhetsgradert eller underlagt lovbestemt taushetsplikt.

Med *betydningen for undersøkelsen* menes informasjon som har en berettiget relevans for undersøkelsen. Med berettiget relevant informasjon vises det til den vurderingen som fremgår av prop. 150 L (2015-2016) kap. 14 *Til § 10 Tiltak for å fremskaffe opplysninger*. Forslaget er ment å

forstås tilsvarende. I bestemmelsens andre ledd foreslås det presisert at undersøkelsesmyndigheten kun kan tilegne seg informasjon som er av betydning for undersøkelsen, og kun for den tid som undersøkelsen krever.

Nyansene i hvilken informasjon undersøkelsesmyndigheten trenger til undersøkelsen og hvilken informasjon som er overflødig kan by på problemer. For å sikre at undersøkelsesmyndigheten finner den informasjonen som er relevant for undersøkelse foreslår departementet en bistandsplikt for Forsvaret og andre etater i forsvarssektoren i forslagets tredje ledd. Bestemmelsen omhandler altså en plikt for Forsvaret og andre etater i forsvarssektoren til å bistå i informasjonsinnhenting.

Vilkåret som oppstilles i forskriften er at det gjelder bistand som er *nødvendig* for undersøkelsen. Tilsvarende som i § 8 er det en forholdsmessighet mellom hvor mye bistand som kan kreves og den informasjonen man har behov for. Undersøkelsesmyndigheten må kunne vise til at bistanden er nødvendig for å få gjennomføre undersøkelsen.

3.11 Forslagets § 11 Undersøkelsesrapport

Foreslått bestemmelsen utfyller forsvarsundersøkelsesloven § 21. Første ledd fastsetter at rapporten undersøkelsesmyndigheten utarbeider skal være offentlig og ugradert. Dette er særlig viktig av hensyn til pårørende og etterlatte. Spesielt ved ulykker som har medført tap av menneskeliv vil pårørende og etterlatte kunne ha behov for å engasjere seg i undersøkelsesarbeidet. Deres ønske vil ofte være å sikre at den avdøde blir presentert riktig av undersøkelsesmyndigheten i undersøkelsesrapporten. Departementet mener undersøkelsesmyndigheten skal strekke seg langt i forhold til å ivareta deres rettigheter etter forsvarsundersøkelsesloven § 18. Departementet legger til grunn at undersøkelsesmyndigheten innarbeider rutiner for hvordan særlig pårørende og etterlatte kan forberedes på innholdet i undersøkelsesrapporten.

At undersøkelsesrapporten er offentlig og gradert anser departementet vil styrke undersøkelsesmyndighetens troverdighet og uavhengighet. Departementet legger til grunn at rapporten blir skrevet på en måte som gjør at den er tydelig og forståelig for enhver.

Foreslått andre ledd tilsvarende forskrift av 31. mars 2006 nr. 378 om offentlige undersøkelser av jernbaneulykker og alvorlige jernbanehendelser m.m., heretter jernbaneundersøkelsesforskriften, § 12 andre ledd første punktum. Bestemmelsen er ment å underbygge at rapporten må tilpasset den enkelte ulykke eller hendelse.

I tredje ledd foreslås det at undersøkelsesmyndighet beslutter hvordan rapporten skal offentliggjøres og at offentliggjøringen skal finne sted så raskt som mulig etter ulykken og hendelsen.

3.12 Forslagets § 12 Frist for svar på utkast til rapport

Foreslått bestemmelse fastsetter hva som skal anses som *rimelig frist* i forsvarsundersøkelsesloven § 22 og utfyller denne bestemmelsen. Forsvarsundersøkelsesloven § 22 bygger på lignende bestemmelser i jernbaneundersøkelsesloven § 22 og luftfartsloven § 12-22.

En *rimelig frist* tilsier at bestemmelsen er ment skjønnsmessig. Departementet har imidlertid sett det hensiktsmessig å fastsette et tidspunkt for hvor lenge undersøkelsesmyndigheten må vente på en uttalelse. I de tilfeller hvor uttalelsen man venter på ikke vil være avgjørende for rapportens innhold vil en fastsatt frist kunne medføre at rapporten kan avsluttes uten forsinkelse. Problemet med en fast frist er imidlertid de tilfeller hvor uttalelsen anses kunne være avgjørende for rapportens innhold. I disse tilfellene bør undersøkelsesmyndigheten vente på uttalelsen, selv om fristen er oversittet. Dette må undersøkelsesmyndigheten vurdere konkret i hvert enkelt tilfelle.

Departementet har forstått det slik at SHT har en svarfrist når de tilskriver på 21 til 30 dager nasjonalt og 60 dager internasjonalt. Departementet anser at en svarfrist på 60 dager vil medføre

vesentlige forsinkelser i fremdriften med rapporten. Departementet foreslår derfor at man går inn for en tidsfrist på 30 dager som både gjelder nasjonale og internasjonale mottakere.

3.13 Forslagets § 13 Foreløpig rapport

Foreslått bestemmelse er hjemlet i instruksjonsmyndigheten. Forslaget bygger på jernbaneundersøkelsesforskriften § 15 andre ledd. I noen tilfeller er det ikke mulig eller hensiktsmessig å ferdigstille en rapport innen 12 måneder etter at hendelsen fant sted. I slike saker er det viktig at både myndigheter og involverte parter gjøres kjent med sakens status. Dette gjelder særlig overfor pårørende og etterlatte. Departementet anser det naturlig at dette følges opp i undersøkelsesmyndighetens interne rutiner.

Kravet til foreløpig rapport etter 12 måneder, fritar ikke undersøkelsesmyndigheten fra plikten til å informere fortløpende om sikkerhetsrelaterte funn som kan og bør håndteres snarest mulig, jf. forsvarsundersøkelsesloven § 20.

Departementet er usikre på om det er behov for denne bestemmelsen og ber særlig høringsinstansene om en tilbakemelding på dette.

3.14 Forslagets § 14 Oppfølging av undersøkelsesrapport

Loven tar ikke for seg oppfølging av rapporter og tilrådinger etter at disse publiseres av undersøkelsesmyndigheten. Denne bestemmelsen er derfor hjemlet i instruksjonsmyndigheten. For å sikre at forsvarsundersøkelseslovens formål blir ivaretatt foreslår departementet å pålegge en strukturert og sporbar oppfølging av undersøkelsesrapporten. Dette innebærer ikke at undersøkelsesmyndigheten får kompetanse til å gi Forsvaret pålegg. Det innebærer heller ikke at undersøkelsesmyndigheten må kvalitetssikre eller godkjenne tiltakene som rapporteres tilbake fra Forsvaret. Bestemmelsen må imidlertid sees i sammenheng med den foreslått § 15, hvor undersøkelsesmyndigheten skal offentliggjøre en årsrapport hvor oppfølging av tiltak er et av punktene.

Tilsvarende som foreslått første ledd og andre ledd foreslår departementet i tredje ledd at andre etater i forsvarssektoren pålegges en plikt, på lik linje med Forsvaret, om å følge opp undersøkelsesrapporten. Bakgrunnen for at man har valgt å innta dette egne tredje leddet, istedenfor å adressere de andre etatene i forsvarssektoren direkte i bestemmelsens første og andre ledd, er fordi forsvarsundersøkelsesloven § 21 eksplisitt fastsetter at det er forsvarsjefen som skal være mottaker av rapporten. Det anses derfor å være i best tråd med lovgivers intensjon at andre etater i forsvarssektoren kun pålegges disse pliktene når de blir tilskrevet i undersøkelsesrapporten. At andre relevante myndigheter kan tilskrives følger av undersøkelsesloven § 5 første ledd andre punktum.

3.15 Forslagets § 15 Årsrapport

Forslaget tilsvare nesten forsvarsundersøkelsesloven § 15. Den foreslåtte bestemmelsen tar imidlertid med seg et ekstra aspekt. Undersøkelsesmyndigheten pålegges å offentliggjøre Forsvarets, evt. også andre etater i forsvarssektorens, oppfølging, herunder også manglende oppfølging, av tiltak. Denne synliggjøring vil antageligvis bidra til at lovens formål om å forbedre sikkerheten i Forsvaret blir fulgt opp.

Ettersom rapporten skal offentliggjøres er det en selvfølge at rapporten også skal være ugradert. Departementet har ikke ansett det nødvendig å tidfeste et eksakt tidspunkt på når årsrapporten for det foregående året skal offentliggjøres. Det anses hensiktsmessig at tidspunktet for offentliggjøringen av årsrapporten avklares mellom departementsråden og sjef for undersøkelsesmyndigheten.

3.16 Forslagets § 16 Implementering i sikkerhetsstyringssystem

Denne bestemmelsen er hjemlet i instruksjonsmyndigheten. For å sikre etterlevelse av forsvarsundersøkellesloven og foreslått forskrift er det viktig at Forsvaret innarbeider tidskritiske krav og oppgaver i sitt eget sikkerhetsstyringssystem. Dette gjelder også for krav som undersøkelsesmyndigheten gir med hjemmel i denne forskrift.

En tilsvarende bestemmelse finnes blant annet i jernbaneundersøkelsesforskriften § 8. Når departementet har valgt å særlig adressere Forsvaret og ikke innbefattet øvrige etater i forsvaret skyldes dette at loven, herunder også forskriften, primært retter seg til Forsvaret. Departementet legger imidlertid til grunn at alle potensielt berørte aktører ivaretar og innarbeider forskriften i sitt eget sikkerhetsstyringssystem.

3.17 Forslagets § 17 Ikrafttredelse og opphevelse

Forsvarsundersøkelsesloven og forskriften skal tre i kraft samtidig. Departementet foreslår at forskriften trer i kraft 1. juli 2017. Dette for at den nye undersøkelsesmyndigheten skal få tid til å etablere et nødvendig styringssystem. I tillegg må forsvaret gis tid til å utarbeide et nytt regelverk for å ivareta undersøkelsesarbeidet for de ulykkene og hendelsene som den nye undersøkelsesmyndigheten må prioritere bort.

Ved ikrafttredelsen av forsvarsundersøkelsesloven og denne forskriften oppheves forskrift av 1. juni 1995 nr. 18 om regler om tiltak og undersøkelser mv. ved ulykker og hendelser i Forsvaret.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Det har vært viktig for departementet å avklare hvordan den økonomiske og administrative kostnadene skal fordeles. I dag fordeles utgiftene til undersøkelsesarbeid i forsvaret på en rekke ulike aktører. I 2014 opprettet Forsvaret FHK. Før det fantes ikke ansatte i Forsvaret som jobbet utelukkende med undersøkelsesarbeid. Arbeidet ble da utført i tillegg til alminnelige arbeidsoppgaver, og dekket blant annet ved føring av overtid. Følgelig ble utgifter til undersøkelsesarbeid håndtert som en løpende økonomisk risiko i gjennomføringsåret i de enkelte forsvarsgrener. Forsvaret har, i tillegg til FHK, foretatt undersøkelser av ulykker og hendelser som FHK ikke har hatt anledning til å undersøke.

Ved opprettelse av den nye undersøkelsesmyndigheten vil FHK nedlegges. Opprettelsen av den nye undersøkelsesmyndigheten skal ikke innebære en tildeling av nye økonomiske bevilgninger. Derimot vil endringene det legges opp til lede til at kostnadene forbundet med undersøkelser av ulykker og hendelser omfordes i forhold til dagens ordning. Det vil si at bevilgninger knyttet til undersøkelsesarbeid utført av FHK vil følge med i flyttingen av denne oppgaven fra Forsvaret og til departementet. De økonomiske og administrative konsekvensene er nærmere beskrevet i prop. 150 L (2015-2016) kap. 13. Foreslått forskrift vil ikke medføre ytterligere økonomiske eller administrative konsekvenser som ikke allerede ble beskrevet i proposisjonen, og sanksjonert av Kongen i statsråd den 16.12.2016.

De økonomiske og administrative kostnadene som følger av pålegg direkte rettet mot Forsvaret i denne forskriften tas innenfor Forsvarets gjeldende budsjetterammer.

5 Forslag til ny forskrift

Forskrift om undersøkelser av ulykker og hendelser i Forsvaret

Fastsatt av Forsvarsdepartementet med hjemmel i lov 16. desember nr. 92 om undersøkelser av ulykker og hendelser i Forsvaret (forsvarsundersøkelsesloven) §§ 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 21, og 22 og med hjemmel i instruksjonsmyndigheten.

Forskrift om undersøkelser av ulykker og hendelser i Forsvaret skal lyde:

§ 1 *Unntak fra forsvarsundersøkelseslovens virkeområde*

Forsvarsundersøkelsesloven med forskrifter gjelder ikke for Etterretningstjenesten.

Forsvarssjefen kan i enkeltsaker likevel beslutte at loven med forskrifter skal gjelde for Etterretningstjenesten.

§ 2 *Organisering av undersøkelsesmyndigheten*

Statens havarikommisjon for Forsvaret er undersøkelsesmyndighet som nevnt i forsvarsundersøkelsesloven § 4 første ledd og denne forskrift.

Statens havarikommisjon for Forsvaret legges administrativ under departementsråden i Forsvarsdepartementet.

Leder for undersøkelsesmyndigheten skal være sivil embetsmann.

Undersøkelsesmyndigheten skal besitte nødvendig erfaring og oppdatert kompetanse til å gjennomføre undersøkelsesarbeidet på en faglig forsvarlig måte.

§ 3 *Undersøkelsesmyndighetens tilretteleggingsplikt*

Undersøkelsesmyndigheten skal tilrettelegge for koordinering og samarbeid med militærpolitiet og politiet om blant annet tilgang til skadested og sikring av bevis innenfor rammen av forsvarsundersøkelsesloven.

§ 4 *Varsling etter ulykke eller alvorlig hendelse*

Forsvaret skal straks varsle undersøkelsesmyndigheten, militærpolitiet og politiet om ulykker og alvorlige hendelser som

- a) har medført tap av menneskeliv,
- b) har medført omfattende skade på eller tap av materiell og omfattende skade på eiendom eller miljøet,
- c) oppfyller nærmere spesifiserte krav fastsatt av undersøkelsesmyndigheten, eller
- d) etter en samlet vurdering anses å være av interesse for undersøkelsesmyndigheten, militærpolitiet og politiet.

Forsvaret skal ha et system som ivaretar varslingsplikten.

§ 5 *Tiltak på skadested*

Den tilstedeværende med høyest militær grad skal ta ledelse på skadestedet til politiet eller brannvesen ankommer, herunder varsle, igangsette tiltak for å begrense omfanget av skaden og sørge for at nødvendige redningstiltak iverksettes.

Dernest skal vedkommende blant annet ivareta følgende forhold

- a) få oversikt over hvem som er involvert i ulykken,
- b) få oversikt over hvem som er omkommet eller skadet,
- c) få oversikt over hvor de skadde blir sendt til behandling,
- d) samle inn personalia til alle involverte og vitner,
- e) få oversikt over hvilket materiell som er involvert,
- f) sperre av åstedet og holde uvedkommende utenfor sperringene,

- g) sikre at spor og bevismateriale ikke flyttes eller skades unntatt når det er nødvendig for redningsarbeidet eller for å unngå tap av bevismateriale,
- h) sørge for at spor og bevismateriale fra skadestedet dokumenteres,
- i) føre logg over hva som gjøres på skadestedet, og
- j) føre logg over hvem som blir sluppet inn på skadestedet.

§ 6 Forsvarets rapportering etter ulykke eller alvorlig hendelse

Forsvaret skal rapportere ulykker og alvorlige hendelser skriftlig til undersøkelsesmyndigheten så snart som mulig og senest innen 48 timer, med mindre undersøkelsesmyndigheten i det enkelte tilfelle bestemmer noe annet.

Undersøkelsesmyndigheten kan fastsette krav for rapportering.

§ 7 Prioritering av undersøkelser

Undersøkelsesmyndigheten skal undersøke alle ulykker som har medført tap av menneskeliv.

Undersøkelsesmyndigheten skal prioritere å undersøke ulykker eller hendelser basert på en samlet vurdering av

- a) alvorlighetsgrad,
- b) sammenheng med militær virksomhet, og
- c) forventning om at undersøkelsen vil ha betydelig potensial for å forbedre sikkerheten i Forsvaret.

§ 8 Støtte til undersøkelsesmyndigheten

Forsvaret og andre etater i forsvarssektoren skal støtte undersøkelsesmyndighetens arbeid ved å stille personell, materiell og lokaler til rådighet i den utstrekning det er nødvendig for å gjennomføre undersøkelsen og for så lang tid som undersøkelsen krever.

Det personell som avgis til undersøkelsesmyndigheten etter første ledd eller denne forskrift § 10 skal avlønnes av avgivende etat. Variable kostnader som blant annet reiseutgifter, overtidskompensasjon m.m. refunderes av Forsvarsdepartementet.

§ 9 Tiltak for å fremskaffe opplysninger

Undersøkelsesmyndigheten skal gis umiddelbar, ubegrenset og uhindret adgang til stedet og de objekt som var innblandet i ulykken eller hendelsen, i samsvar med denne forskrift § 3.

Undersøkelsesmyndigheten har blant annet rett til å

- a) få tilgang til og kontroll over ferdsskrivere med innhold samt alle andre relevante registreringer,
- b) kreve obduksjon av de omkomne og få tilgang til resultatene av disse undersøkelsene og av prøver som er tatt,
- c) innkalle og utspørre vitner,
- d) få data og opptak fra lufttrafikkjenesten, kystradar, kystradio, nødnett, redningskanal og øvrige trafikkovervåkningstjenester og systemer,
- e) få logg fra hovedredningssentralen,
- f) få utskrift av telefon og basestasjonsdata, og
- g) få fri tilgang til alle relevante opplysninger og opptegnelser som eieren, innehaveren av sertifikatet for typekonstruksjon, den ansvarlige vedlikeholdsorganisasjon, opplæringsorganisasjonen, operatøren eller produsenten av objektet involvert i ulykken eller hendelsen, myndigheter eller tjenesteyter som utfører oppgaver for eller på vegne av myndigheter, besitter.

Undersøkelsesmyndighetens tiltak for å fremskaffe opplysninger kan bare utføres i den utstrekning det er nødvendig for å gjennomføre undersøkelsen og for så lang tid som undersøkelsen krever.

§ 10 *Undersøkelsesmyndighetens tilgang til informasjon og bistand i undersøkelsesmyndighetens informasjonsinnhenting*

Forsvaret og andre etater i forsvarsektoren skal overlevere informasjon av betydning for undersøkelsen uoppfordret til undersøkelsesmyndigheten. Undersøkelsesmyndigheten skal gjøres kjent med om informasjonen er sikkerhetsgradert etter sikkerhetsloven eller underlagt annen lovbestemt taushetsplikt.

Undersøkelsesmyndighetens adgang til informasjon av betydning for undersøkelsen gjelder kun for så lang tid som undersøkelsen krever.

Forsvaret og andre etater i forsvarssektoren skal bistå undersøkelsesmyndigheten i informasjonsinnhenting i den utstrekning det er nødvendig for å gjennomføre undersøkelsen og for så lang tid som undersøkelsen krever.

§ 11 *Undersøkelsesrapport*

Undersøkelsesmyndigheten skal etter en undersøkelse utarbeide en offentlig og ugradert rapport. Vedlegg til rapporten kan være sikkerhetsgradert etter sikkerhetsloven dersom det er nødvendig.

Rapporten skal ha en hensiktsmessig form i forhold til ulykkens eller hendelsens art og alvorlighetsgrad, og for betydningen av resultatene av undersøkelsen.

Undersøkelsesmyndigheten skal på egnet måte og så raskt som mulig offentliggjøre rapporten etter at ulykken eller den alvorlige hendelsen fant sted.

§ 12 *Frist for svar på utkast til rapport*

Med rimelige frist i forsvarsundersøkelsesloven § 22 menes 30 dager. Undersøkelsesmyndigheten kan ferdigstille rapporten om svar ikke er mottatt innen fristen.

§ 13 *Foreløpig rapport*

Undersøkelsesmyndigheten skal avgi en foreløpig rapport dersom undersøkelsesrapporten ikke er ferdig innen 12 måneder. Den foreløpige rapporten skal gjøre rede for status på undersøkelsen.

Undersøkelsesmyndigheten avgjør selv i hvilken form den ønsker å avgi en slik foreløpig rapport. Rapporten skal være offentlig.

§ 14 *Oppfølging av undersøkelsesrapport*

Forsvaret skal vurdere rapportene med tanke på å identifisere og iverksette tiltak som kan bedre sikkerheten.

Forsvaret skal innen 90 dager fra mottak av rapporten informere undersøkelsesmyndigheten om

- a) tiltak som er iverksatt,
- b) tiltak planlagt iverksatt med tilhørende tidsplan, eller
- c) tilrådinger som ikke planlegges fulgt opp med tiltak, og vurderingene som er lagt til grunn.

Andre etater i forsvarssektoren pålegges tilsvarende oppfølging med samme krav som følger av første og andre ledd, hvis de blir adressert i undersøkelsesrapporten.

§ 15 *Årsrapport*

Undersøkelsesmyndigheten skal hvert år offentliggjøre en rapport som redegjør for de undersøkelser som er gjennomført året før, inkludert tilrådinger og tiltak som er truffet i samsvar med tidligere tilrådinger.

§ 16 *Implementering i sikkerhetsstyringssystem*

Forsvaret skal innarbeide innholdet etter denne forskrift i sitt sikkerhetsstyringssystem.

§ 17 *Ikrafttredelse og opphevelse*

Denne forskrift trer i kraft 1. juli 2017. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift av 1. juni 1995 nr. 18 om regler om tiltak og undersøkelser mv. ved ulykker og hendelser i Forsvaret.